7/6285

T.C.
BAŞBAKANLIK
Özelleştirme İdaresi Başkanlığı

6 Temmuz 2005

SAYI : B.02.1.ÖİB.0.65.00.00/ 8964
KONU:

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İstanbul Milletvekili Ali Kemal KUMKUMOĞLU tarafından Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına tevcih edilen 7/6285 esas sayılı **yazılı soru önergesinde** yer alan hususlara ilişkin sorulara verilen cevaplar aşağıda sunulmuştur:

Weserfrucht adlı firma kuruluşundan kısa bir süre sonra, 25.06.2003 tarihinde TEKEL'e 2 yıl içerisinde 200 bin ton işlenmiş tütünü, 50 bin tonunu ilk altı ayda, 100 bin tonunu sonraki 12 ayda, 50 bin tonunu da son altı ayda ihraç etmek üzere, oldukça düşük fiyatla almayı taahhüt eden teklif sunmuş, TEKEL Yönetim Kurulu 27.06.2003 tarihinde, 25 bin Euro sermaye ile kurulan bu şirkete, 200 milyon Dolar değerindeki tütünü, 500 bin Dolar teminat karşılığı bu düşük fiyatlardan satmayı kabul etmiştir.

SORU 1- Bu kararda yer alan seçkin tütünlerin kilo fiyatlarıyla, aynı tip ürünlerin önceki satış fiyatı ne kadardır?

CEVAP 1- Bir önceki yıl olan 2002 yılında yüksek nevili İzmir Tütünü (1994-2001 ürünleri), Basma, Samsun, Bafra, Taşova, nevili Adıyaman (1996-2001 ürünleri), Şark, Bitlis, Muş tütünlerinden hiçbiri satılmamıştır. Keza, 2002 yılında TEKEL'in stoklarında toplam 460.000 ton civarında tütün bulunmasına rağmen, ancak, 16.918 ton tütün satışı yapılabilmiştir.

Weserfrucht Firmasına yapılan opsiyonlama dışında kalan ve aynı menşei ve ürün yılına ait tütünlerin tüm yöntemler denenerek satışına gayret edilmekle birlikte, talebinin olmaması nedeniyle fiyat mukayesesi geniş kapsamlı bir şekilde yapılamamakla birlikte, az sayıdaki örneğin mukayesesinde; 1999 İzmir işlenmemiş tütünün 1.08 USD fiyatına karşılık 1.30 USD, 2001 İzmir KP tütününün 1.24 USD Fiyatına karşılık, 1.40 USD, 1997 Şark KP tütünün 0.26 USD fiyatına karşılık 0.40 USD fiyatları elde edilebilmiştir ki; fiyatların oluşumundaki kriterler gözönünde bulundurulduğunda, yıldan yıla fiyat farklılıklarının ortaya çıkması da doğal karşılanmaktadır.

Ayrıca, aynı menşei ve aynı yıla ait bir tütün, aynı yıl içerisinde piyasa durumuna göre değişik fiyatlarla satılabilmektedir. Mesela, 2001 yılında 1999 ürünü İzmir menşei işlenmemiş tütün o dönemin yöneticileri tarafından 2,70 USD ile 1,77 USD arasında fiyatlardan satılmıştır. Aynı tütün, takip eden yıllarda eskidiği için fiyat indirimine konu olmaktadır.

SORU 2- Bu firmaya, iki yıllık süre içinde kendisi dışında hiçbir firmaya tütün satılmayacağı yönünde taahhütte bulunulmuş mudur?

CEVAP 2- iki yıllık süre içinde Adıgeçen firma dışında başka bir firmaya tütün satılmayacağına ilişikn TEKEL'in herhangi bir taahhüdü bulunmamaktadır. Bu tütünlere talep olması halinde, bir başka firmaya satışı da gerçekleştirilmektedir. TEKEL'in tütün stoklarına talep oluşturulması amacı ile stoklar Ege İhracatçılar Birliğine düzenli olarak bildirildiği gibi, TEKEL'in kendi Web sitesinde de yayınlanmaktadır.

./..

7/6285

T.C.
BAŞBAKANLIK
Özelleştirme İdaresi Başkanlığı

- 6 Temmuz 2005

SAYI : B.02.1.ÖİB.0.65.00.00/ 8964
KONU :

SORU 3- Firma ilk altı ayda taahhüt ettiği tütünü satın almış mıdır? Sözleşmede yer alan alıcının taahhüdünü yerine getirmemesi halinde satıcıya tütün satmama yetkisi TEKEL tarafından neden kullanılmamıştır? Sözleşme neden altı ay gecikmeyle feshedilmiştir?

CEVAP 3- Firmadan alınan 29.01.2004 tarihli yazı ile çeşitli gerekçeler gösterilerek 2003 yılı için taahhüt ettikleri satış miktarlarından gerçekleşmeyen kısmının 2004 yılı taahhüt miktarına ilave edilmek suretiyle anlaşmanın revize edilmesi talep edilmiştir.

Firma ile TEKEL arasında imzalanan 07.07.2003 tarihli ön protokol kapsamında hukuki ihtilaflara düşülmemesini teminen ve karşılıklı iyi niyet kuralları içerisinde firmaya makul bir süre verilerek, 2003 taahhüdünü tamamlama imkanının tanınması, ayrıca bu dönemde tütün stokları ile ilgili başka firmalardan da herhangi bir opsiyonlama talebinin bulunmaması nedeniyle firmanın 2003 yılı taahhüdünden eksik kalan kısmının 2004 yılı için öngörülen taahhüdünde bir eksilmeye neden olmaması ve teminatının 600.000 Dolardan 900.000 Dolara yükseltilmesi kaydıyla, taahhüdünü 01.01.2004 tarihinden itibaren 6 aylık sürede tamamlaması TEKEL Yönetim Kurulunca uygun görülmüştür.

SORU 4- Bu firmanın işi bırakmasından kısa bir süre sonra, "Interlink" adlı firma, TEKEL'e başvurarak depolarda daha önce diğer firmanın ayırttığı yaklaşık 60 bin ton işlenmiş, 78 bin ton işlenmemiş toplam 138 bin ton tütün için; Weserfrucht firmasına verilen fiyattan %10 daha düşük fiyattan teklif vermiş ve bu teklif kabul edilmiş midir?

CEVAP 4- Interlink firmasının teklifi, Weserfrucht firmasına göre %40'lara varan oranlarda düşük fiyat teklifleri içermektedir. Ancak, bu firma tarafından talep edilen düşük fiyatlarla satış gerçekleşmemiştir.

Firmanın talep ettiği miktar 137.000 ton olmasına rağmen, teklif edilen fiyatları TEKEL tarafından uygun bulunmayan kısmı opsiyonlanmamış olup uygun bulunan ve opsiyonlanan tütün 92.750 ton olmuştur.

SORU 5- Bu ikinci satışta yapılan indirimin parasal değeri nedir? Yapılan indirimin tutarı, ilk firmanın yakılan 500 bin dolarlık teminatından daha fazla mıdır?

CEVAP 5- 6 ncı soruya verilen cevapta da açıkça görüleceği üzere söz konusu iki firmanın birbirleriyle herhangi bir ilişikisi bulunmamaktadır. Bu opsiyonlama işlemlerinde, Weserfrucht firmasına göre Interlink firmasına bazı menşelerde %10, bazı menşelerde ise hiç indirim yapılmamıştır. İrat kaydedilen teminat, 500.000 USD değil, 900.000 USD'dir.

./..

7/6285

T.C.
BAŞBAKANLIK
Özelleştirme İdaresi Başkanlığı

- 6 Temmuz 2005

SAYI : B.02.1.ÖİB.0.65.00.00/ 8964
KONU :

-3-

Her iki firmaya yapılan opsiyonlamaya konu tütünlerin miktar, menşei ve ürün yılları farklılık arz ettiğinden kıyaslanması yanlış sonuçlar doğuracaktır. Interlink firmasının 01.06.2005 tarihi itibariyle opsiyonladığı tütünlerden satın alınan aynı menşei, ürün yılı ve nevili tütünlerin Weserfrucht firmasına yapılan opsiyonlamayla kıyaslaması sonucu, bu tütünler Weserfrucht firması tarafından alınsa idi 5.143.782,14 USD ödemesi gerekecekti. Ancak, Weserfrucht firmasının başarısız olması, sözleşmesinin feshedilmesinden sonra tütünlerin Interlink firmasına satılması sonucu 4.680.180,60 USD alınmıştır. Farkı ise 463.601,54 USD dır. Bu mukayesenin, ne iki firmayla yapılan işlemler itibariyle, ne de daha geriye giderek başka satışlarla karşılaştırılarak yapılması anlamlı bir sonuç vermeyecektir. Ayrıca, belirtildiği gibi irat kaydedilen teminat tutarı 900.000 USD dır.

Soru 6 - İkinci firmaya kesilen faturada ilk firma olan Weserfrucht firmasının Almanya'daki adresi bulunmakta mıdır? Eğer aynı adreste iseler, yapılan danışıklı dövüşle ilk firmanın ayırt ettirdiği seçkin tütünleri ekstra %10 indirimle alması mı sağlanmıştır?

CEVAP 6- Her iki firmanın tüzel kişilikleri ayrı olup, şirket merkezleri de farklı ülkelerde bulunmaktadır. WESERFRUCHT şirketinin merkezi "WESERFRUCHT GmbH INT Ludwig-Erhad-Str. 34, 28197 Bremen/Deutschland" adresinde olup; INTERLINK firmasının merkesi ise "INTERLINK BUSINESS SERVICES FZCO, Al Maktum Str. Al Khaily Complex 504 Deıra – Dubai / UAE'' adresinde bulunmaktadır.

SORU 7- İhale kurallarına göre kati teminat miktarı bedelin %10'u iken, ilk satışta %0.3, ikinci satışta %0.5 olarak belirlenmesinin gerekçesi nedir? Düşük teminat nedeniyle ilk satışta kamunun zararı oluşmamış mıdır?

CEVAP 7- TEKEL'in tütün satışları Devlet İhale Kanunu ve TEKEL Alım Satım Yönetmeliği hükümlerine tabii olmayıp "Ticari usul ve teamüller ile mahalli icaplara ve piyasa şartlarına" göre yapılmaktadır. Bu nedenle tütün satışları ihale yoluyla yapılmamakta olup, Destekleme Kararnamesinin 4. maddesi hükümlerine göre gerçekleştirilmektedir.

./..

7/6285

T.C.
BAŞBAKANLIK
Özelleştirme İdaresi Başkanlığı

- 6 Temmuz 2005

SAYI : B.02.1.ÖİB.0.65.00.00/ 8964
KONU :

-4-

Tütün opsiyonlamaları TEKEL'in öteden beri uygulaya geldiği bir usuldür. Söz konusu opsiyonlama işlemleri geçmişte küçük partiler için bir veya birkaç ayı geçmeyecek şekilde ve teminat alınmadan yapılmakta idi. Halen bu tür opsiyonlamalar yine yapılmaktadır. Ancak, 2003 yılından itibaren büyük partiler için yapılan opsiyonlamalarda opsiyon teminatı alınmaktadır. İlgili mevzuatta opsiyonlamalar için teminat alınması şartı yoktur. Mevzuatta yeri olmadığı, usul ve teamülde bulunmadığı halde, teminat bedeli soruya konu opsiyonlamanın miktarı ve süresi dikkate alınarak, yapılan protokolün güvencesi mahiyetinde alınmıştır. Firma tarafından süre uzatımı istendiğinde bu miktar 600.000 USD'dan 900.000 USD'na yükseltilmiş, taahhüdün tamamlanamaması ve protokolün feshi üzerine de irad kaydedilmiştir. Teminat alınmasının esas amacı, opsiyonlama hakkı alan firmaların tütün satışını ciddiye almalarını temin etmek, aksi takdirde müeyyide ile karşı karşıya kalacakları bilincini yerleştirmek ve dolayısıyla daha çok satmaya teşvik etmeye matuf olup her hangi bir kamu zararı söz konusu değildir.

SORU 8- En seçkin tütünlerin bu şekilde ucuz olarak, tütün konusuyla iştigal etmeyen firmalara satılması, TEKEL sigaralarının kaçak üretilmesine katkı sağlamakta mıdır? Bu firmaların tütünleri sattıkları yerlerin kaçak sigara üretimiyle ilgilisi olup olmadığı araştırılmış mıdır?

CEVAP 8- Opsiyonlanan tütünlerin içerisinde Doğu ve Güneydoğu Bölgelerinin terör şartlarında üreticiyi desteklemek amacıyla alınan, ticari vasfını tamamen veya kısmen kaybetmiş tütünler de bulunmaktadır.

Bu firmalar tarafından tütün ihraç edilen ülkeler; ABD, Almanya, Avusturya, Belçika, Beyaz Rusya, Brezilya, Çek Cumhuriyeti, Endonezya, Fas, Filipinler, Fransa, Finlandiya, Haiti, Hollanda, Honduras, İsviçre, Kazakistan, Litvanya, Malezya, Polonya, Portekiz, Romanya, Rusya, Sırbistan, Ukrayna ve Yunanistan'dır.

Bu ülkelere TAPDK'nin Uygunluk Belgesi ile ihracat gerçekleştirilmiştir. Ayrıca, temin edilen kaçak sigaralardan yapılan analiz sonuçlarına göre, sigaraların Hindistan ve Çin'in ürettiği Virginia tütünlerinden ve Türk Cumhuriyetlerinde üretilen tütünlerden yapıldığı, Ülkemiz tütünlerinin kullanılmadığı tespit edilmiştir.

Kaçak ve sahte sigaralarla ilgili olarak Gümrük Kapılarının uyarılmasını teminen Gümrük Müsteşarlığı nezdinde tarafımızdan gerekli girişimler yapılmış, anılan Müsteşarlık'dan alınan cevabi yazıyla ilgili yerlere talimat verildiği öğrenilmiştir. TEKEL bu konuda bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da her türlü katkıyı sağlamaya hazırdır. Öte yandan, Kuzey Irak'a ve sınır komşularımıza tütün satışı yapılmamıştır.

./..

7/6285

T.C.
BAŞBAKANLIK
Özelleştirme İdaresi Başkanlığı

- 6 Temmuz 2005

SAYI : B.02.1.ÖİB.0.65.00.00/ 8964
KONU :

-5-

SORU 9- Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulunun TEKEL'le ilgili 2003 yılı raporunda, "tütün satışlarının deneyimsiz firmalara satışı yerine, başka yöntemlerin denenmesi" yönündeki uyarısı doğrultusunda Bakanlığınızca ne tür çalışmalar yapılmıştır?

CEVAP 9- Gerçekçi politikalar ve ekonomik gerekler doğrultusunda, pasif pazarlama ve satış, müşteri gelirse satma anlayışı bir tarafa bırakılmış, müşterinin ayağına giderek pazarlama yöntemi denenmiştir. Önemli dış alıcılardan Philip Morris Int., Japan Tobacco Int., Imperial Tobacco Inc., British American Tobacco Inc., Gallaher Inc., Reemtsma Inc. başta olmak üzere, sigara sektörünün dünyadaki büyükleri ile temas edilmiştir. Sağlanabilecek en uygun satış koşulları teklif edilmesine rağmen, başta büyük sigara üreticisi firmalar olmak üzere dış alıcılar, yıllık üretim ve tedarik planlarını yaptıklarını, gerekli bağlantılarını sağladıklarını, TEKEL'in elinde satışa konu destekleme tütünlerinin kalitelerinin düşük ve çok eski tütünler olduğunu ifade ederek alım yönünde hiçbir talepte bulunmamışlardır.

Destekleme tütün stokları güncellenerek TEKEL'in web sayfasında yayınlanmakta olup, ayrıca, Elçiliklere, Ticari Ataşeliklere, tütün ve sigarayla iştigal eden Ulusal ve Uluslararası firmalara, keza, Ege Tütün ihracatçıları Birliğine bildirilmektedir. Gelen teklifler TEKEL tarafından değerlendirilerek satış yapılmaktadır.

Deneyimli firmalardan teklif gelmemesi ve kendilerine önerildiği halde alıma yanaşmamaları karşısında, deneyimsiz diye addedilen firma yada firmalar hangi alanda iştigal ederlerse etsinler, parasını ödeyip tütün almak istediklerinde, teminatlarını da verebildikten sonra, amacı elindeki tütün stoklarını biran evvel eritmek olan TEKEL açısından, kendilerine satış yapmakta hiçbir sakınca bulunmamaktadır. Tütün satışında deneyimi aramak veya deneyimsiz olarak addedilen firmalara tütün satmamak, TEKEL'e, dolayısıyla kamu yararına uygun olmayacaktır. Deneyimsiz olarak addedilen sözkonusu firma 38.000 ton tütün satarak kamuya küçümsenemeyecek katkı sağlamıştır. Bu satışı yaparken Tütün Üst Kurulu'nca firma ve ülke bazında gerekli uygunluk belgeleri de verilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini takdir ve tensiplerinize arz ederim

Kemal UNAKITAN
Maliye Bakanı